

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

«Риторична майстерність спеціального педагога»

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

підготовки доктора філософії

Луцьк – 2025

Силабус освітнього компонента «Риторична майстерність спеціального педагога»
підготовки доктора філософії

Розробник: Мацюк Зоряна Сергіївна, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти,
кандидат філологічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми: _____ Зоряна Мацюк

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри спеціальної та
інклюзивної освіти

протокол № 1 від 29.08.2025 р.

Завідувач кафедри: _____ Ірина Кузава

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма здобуття освіти	Галузь знань <u>A Освіта</u> Спеціальність <u>A6 Спеціальна освіта</u> Освітньо-професійна програма <u>Спеціальна освіта</u> Освітній рівень: третій (освітньо-науковий рівень вищої освіти)	Вибірковий
Кількість годин/кредитів <u>120/4</u>		Рік навчання <u>1</u>
ІНДЗ: <u>є</u>		Семестр <u>1-ий</u>
		Лекції <u>10</u> год.
		Практичні (семінарські) – <u>14</u> год. Лабораторні – <u> </u> год. Індивідуальні – <u> </u> год.
	Самостійна робота – <u>82</u> год.	
	Консультації – <u>14</u> год.	
	Форма контролю: залік	
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладачів

ППП: Мацюк Зоряна Сергіївна

Науковий ступінь: кандидат філологічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Контактна інформація: +380663727954, Maciuk.Zoriana@vnu.edu.ua,

Zoriana_Matsiuk@ukr.net

Дні занять: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Силабус вибіркового освітнього компонента (далі – ВОК) «Риторична майстерність спеціального педагога» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Силабус ВОК є нормативним документом Волинського національного університету імені Лесі Українки, який розроблено кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти, укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС).

Визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач ступеня доктора філософії; алгоритм вивчення навчального матеріалу ВОК; необхідне методичне забезпечення; складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

Для засвоєння освітнього компонента використовують базові знання, вміння і навички з педагогіки, психології загальної та спеціальної, естетики, методики навчання дітей із порушеннями психофізичного розвитку. Це стає запорукою інтегративного поєднання різних ОК та дає змогу створити цілісну систему знань цього предмета.

Сучасні вимоги до професійної підготовки фахівців зумовили нові завдання вищої школи, одне з яких – формування комунікативної компетентності майбутнього корекційного педагога. Специфіка педагогічної діяльності передбачає оволодіння навичками спілкування у визначеному професійному колективі, уміннями, що

забезпечують вирішення завдання, які становлять зміст професійної педагогічної діяльності.

3. Мета і завдання освітнього компонента

Мета ОК – формування у здобувачів ступеня доктора філософії комунікативно-риторичної компетентності високого рівня, необхідної для ефективної науково-педагогічної діяльності, публічного захисту дослідницьких ідей, критичного аналізу професійного дискурсу та ведення фахової медіації в складних інклюзивних освітніх ситуаціях.

Завдання ОК:

1. Глибоке осмислення теоретико-методологічних засад сучасної риторики та її застосування в спеціальній педагогіці.
2. Набуття навичок критичного аналізу наукових, навчальних та медійних текстів, пов'язаних з інклюзією.
3. Оволодіння майстерністю наукової аргументації, публічної презентації результатів дисертаційного дослідження та академічного письма.
4. Розвиток навичок конфліктної риторики та медіації у професійному спілкуванні (батьки-фахівці, фахівці-адміністрація).

Soft skills (т. зв. «м'які навички», «соціальні навички», «універсальні навички» чи «навички успішності»): навички комунікації; здатність брати на себе відповідальність; вміння налагоджувати міжособистісні контакти; працювати в команді; розуміння важливості дедлайнів; здатність логічно і системно мислити; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін тощо.

Методи навчання: загальнонаукові й психолого-педагогічні методи; сучасні методи корекційного навчання: теоретико-інформаційні, практико-операційні, пошуково-творчі, методи організації самостійної роботи, контрольні-оцінювальні; традиційні та нетрадиційні методи навчання. Зокрема: 1) словесні (бесіда, розповідь, пояснення, диспут); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (вправа, практична робота) (за джерелом інформації); 2) індукція, дедукція; традукція (за логікою викладу); 3) пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемний виклад, частково-пошукові, дослідницькі (за рівнем пізнавальної активності); 4) методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок (за основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання); 5) інтерактивні методи тощо.

5. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контр./Бали
Змістовий модуль 1. Риторика як методологія наукового дискурсу						
ТЕМА 1. Теоретична риторика у PhD-контексті: класичні канони (інвенція, диспозиція, елокуція) та їхня трансформація в академічному дискурсі. Риторика як теорія аргументації.	12	1	1	10	-	ДС, РМГ, ІРС, Т / макс. к-сть балів за практ. заняття - 8
ТЕМА 2. Комунікативно-риторична компетентність спеціального педагога-дослідника. Структура, етос, пафос, логос. Риторика толерантності та етична коректність мовлення про ООП.	13	1	2	8	2	ДС, РМГ, ІРС, Т / 8

ТЕМА 3. Риторика наукового тексту. Принципи академічного письма (ясність, логічність, об'єктивність). Аналіз структури та мови дисертаційного дослідження (автореферат, статті).	13	1	2	8	2	ДС, РМГ, ІРС, Т / 8
ТЕМА 4. Наукова аргументація: види аргументів (емпіричні, теоретичні, логічні). Критичний аналіз доказів та виявлення логічних помилок у наукових текстах.	12	1	1	8	2	ДС, РМГ, ІРС, Т / 8
ТЕМА 5. Риторика публічного захисту. Підготовка доповіді (акція та меморія). Структура виступу на захисті дисертації. Техніки відповіді на критичні запитання та ведення полеміки.	11	1	2	8	-	ДС, РМГ, ІРС, Т / 8
Разом за модулем 1	61	5	8	42	6	40
Змістовий модуль 2. Конфліктна риторика та фахова медіація						
ТЕМА 6. Риторика інклюзивного конфлікту. Класифікація комунікативних конфліктів (фахівці-батьки, фахівці-адміністрація). Психолінгвістичні та соціально-рольові причини напруги.	12	1	1	10	-	ДС, РМГ, ІРС, Т / 8
ТЕМА 7. Медіаційні техніки в спеціальній освіті. Моделі діалогу. Техніки активного слухання та парафразу для деескалації конфлікту. Риторичні стратегії досягнення консенсусу.	9	1	1	5	2	ДС, РМГ, ІРС, Т / 8
ТЕМА 8. Формування особистого іміджу (етосу) дослідника. Складові професійної репутації. Риторика експертного консультування та формування довіри.	15	1	2	10	2	ДС, РМГ, ІРС, Т / 8
ТЕМА 9. Майстерність презентації. Вербальні та невербальні засоби впливу. Використання сучасних медіа-засобів (слайди, інфографіка) для підсилення риторичного ефекту.	9	1	1	5	2	ДС, РМГ, ІРС, Т / 8
ТЕМА 10. Аргументація та публічна презентація досліджень.	14	1	1	10	2	ДС, РМГ, ІРС, Т / 8
Разом за модулем 2	59	5	6	40	8	40
Разом за 2 модулі						80
ІНДЗ						20
Всього годин/Балів	120	10	14	82	14	100

Примітки: ^{1/} Moodle, Zoom – може застосовуватися одна з платформ або їхній симбіоз для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті в дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс навчальної дисципліни у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора.

^{2/} *Методи та форми контролю:* ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, аналітичне есе, УО – усне опитування тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота студента – це самостійне навчання студента, яку науково-педагогічний працівник планує разом зі студентом, однак виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем науково-педагогічного працівника.

Самостійна робота оцінюється на практичних заняттях і є складовою підсумкової оцінки студента.

Таблиця 3

№	ТЕМИ	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Риторика як методологія наукового дискурсу		
1	ТЕМА 1. Теоретична риторика у PhD-контексті: класичні канони (інвенція, диспозиція, елокуція) та їхня трансформація в академічному дискурсі. Риторика як теорія аргументації. Створити презентацію до теми.	10
2	ТЕМА 2. Комунікативно-риторична компетентність спеціального педагога-дослідника. Структура, етос, пафос, логос. Риторика толерантності та етична коректність мовлення про ООП. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	10
3	ТЕМА 3. Риторика наукового тексту. Принципи академічного письма (ясність, логічність, об'єктивність). Аналіз структури та мови дисертаційного дослідження (автореферат, статті). Написати статтю.	10
4	ТЕМА 4. Наукова аргументація: види аргументів (емпіричні, теоретичні, логічні). Критичний аналіз доказів та виявлення логічних помилок у наукових текстах. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	10
5	ТЕМА 5. Риторика публічного захисту. Підготовка доповіді (акція та меморія). Структура виступу на захисті дисертації. Техніки відповіді на критичні запитання та ведення полеміки. Підготувати доповідь до виступу на конференції.	8
Змістовий модуль 2. Конфліктна риторика та фахова медіація		
6	ТЕМА 6. Риторика інклюзивного конфлікту. Класифікація комунікативних конфліктів (фахівці-батьки, фахівці-адміністрація). Психолінгвістичні та соціально-рольові причини напруги. Записати відео спроби діагностування.	10
7	ТЕМА 7. Медіаційні техніки в спеціальній освіті. Моделі діалогу. Техніки активного слухання та парафразу для деескалації конфлікту. Риторичні стратегії досягнення консенсусу. Використання медіаційних технік у спеціальній освіті із створенням власного досвіду з обговоренням з учасниками заходу.	5
8	ТЕМА 8. Формування особистого іміджу (етосу) дослідника. Складові професійної репутації. Риторика експертного консультування та формування довіри. Описати особистий імідж.	10
9	ТЕМА 9. Майстерність презентації. Вербальні та невербальні засоби впливу. Використання сучасних медіа-засобів (слайди, інфографіка) для підсилення риторичного ефекту. Скласти 20 тестових завдань з теми різного рівня складності.	5
10	ТЕМА 10. Аргументація та публічна презентація досліджень. Публічно презентувати доповідь.	10
РАЗОМ:		88

7. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання – це вид науково-дослідної роботи здобувача освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета науково-дослідного завдання: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування теоретичних знань із ОК, удосконалення навичок самостійної науково-дослідної діяльності.

Вид – науково-практичний проєкт: створення інтерактивного посібника у програмі «Дискурс-аналіз та медіаційна стратегія розв'язання конфлікту на засіданні ІРЦ/Інклюзивної команди».

Мета – набуття навичок: 1) критичного дискурс-аналізу професійної комунікації; 2) проєктування та практичної реалізації ефективної риторичної та медіаційної стратегії.

Завдання складається з двох основних частин:

Частина 1. Теоретико-аналітична: Дискурс-аналіз конфліктної ситуації (письмовий звіт)

1. Опис кейсу (ситуації): Здобувач обирає реальний (або максимально наближений до реальності) комунікативний конфлікт у сфері інклюзивної освіти (наприклад, конфлікт між батьками, які вимагають скасування ІПР, та шкільною адміністрацією; або між двома фахівцями команди щодо методів корекції).

2. Дискурс-аналіз мовленнєвих стратегій:

○ Визначення основних комунікативних позицій (Етос) та аргументів (Логос) сторін конфлікту.

○ Ідентифікація риторичних маніпуляцій, логічних помилок (наприклад, *Argumentum ad misericordiam* – звернення до жалю) або деструктивної риторики у висловлюваннях учасників.

○ Аналіз етичної коректності мовлення: чи дотримано принципів толерантності та чи використовувалася інклюзивна термінологія.

3. Формулювання наукового запиту: На основі аналізу, докторант формулює гіпотезу щодо того, які саме риторичні стратегії чи бар'єри комунікації призвели до ескалації конфлікту.

Частина 2. Практична: Розробка та апробація медіаційної стратегії (Презентація та Рольова гра)

1. Розробка Медіаційного Протоколу:

○ Визначення риторичної мети медіатора (спеціального педагога).

○ Проєктування поетапної стратегії ведення діалогу (застосування принципів *Інвенції* та *Диспозиції*): встановлення контакту, активне слухання, парафраз, рефреймінг (*переформулювання проблеми*), пошук консенсусу.

○ Підготовка ключових риторичних фраз для деескалації конфлікту та переведення його у конструктивне русло.

2. Рольова гра (Апробація): Здобувач (у ролі медіатора) моделює ключовий момент конфлікту, застосовуючи розроблену риторичну стратегію. Інші учасники групи виконують ролі конфліктуючих сторін.

3. Саморефлексія: Аналіз власного виступу та медіаційної ефективності: що спрацювало, що потребує вдосконалення (в контексті *Акції* та *Меморії*).

Критерії оцінювання ІНДЗ

Таблиця 4

Максимальна к-ть балів	Критерії оцінювання роботи
4 балів	Актуальність обраної проблеми

4 бала	Якість розробленого посібника
6 бала	Якість, чіткість, повнота кількісної обробки отриманих даних та аналізу результатів інтерактивних карт
4 балів	Творчий підхід до виконання ІНДЗ
2 балів	Якість оформлення роботи
20 балів	Разом

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти з ВОК «Риторична майстерність спеціального педагога» здійснюється під час *поточного контролю* за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента, відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 26.06.2025 р. (URL: <https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/2025.-%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D0%BF%D0%BE%D1%82%D0%BE%D1%87%D0%BD%D0%B5-%D1%96-%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%81%D1%83%D0%BC%D0%BA.%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>) в діапазоні від **0 до 100 балів**. Об'єктом оцінювання знань здобувачів освіти є програмовий матеріал з ОК.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, виконання контрольних робіт тощо. Максимальний бал за кожен з форм роботи визначено у *таблиці 2* силабуса освітнього компонента. Здобувачі мають виконувати та надавати викладачеві виконані завдання до кожного практичного заняття в день його проведення (максимальна кількість балів за одне практичне заняття - 8), відповідно до розкладу. Результат самостійної роботи здобувачів освіти (завдання для самостійного опрацювання) оцінюються під час практичних занять із відповідної теми і є складовою частиною загальної кількості балів за практичне заняття. Оцінювання тем для самостійної роботи, які виносяться на самостійне опрацювання здобувачами освіти і не розглядаються під час аудиторних занять, контролюються під час виконання студентом контрольної роботи, підсумкового контролю.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ВОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Здобувачі вищої освіти мають виконувати та надавати викладачеві виконані завдання до кожного практичного заняття в день його проведення, відповідно до розкладу.

Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом ВОК, з метою підвищення оцінки не дозволяється. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Заліки відбуваються в період заліково-екзаменаційних сесій, передбачених навчальним планом, згідно із затвердженим графіком освітнього процесу і розкладом.

Повторне складання заліку з ВОК допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан (директор) факультету (інституту).

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право.

Основні види відповідальності здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності (ч.6 статті 42 Закону України «Про освіту»): повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); відрахування з університету; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.

Жодні види порушень академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до «Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки» (URL: https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesnosti/).

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, працевлаштування, участь у програмі академічної мобільності, здобуття освіти за іншою спеціальністю (освітньою програмою), навчання за програмою «Подвійний диплом», тривале відрядження за основним місцем роботи, станом здоров'я, перебування у відпустці в зв'язку з вагітністю та пологами або для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, наявність статусу особи з особливими освітніми потребами) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (див. Положення про організацію освітнього процесу здобувачів освіти за індивідуальним графіком навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, URL: <https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/2025-%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D1%96%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D0%B2%D1%96%D0%B4-%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D0%BA-%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>).

Підготовка здобувачів вищої освіти з використанням елементів дуальної освіти у ВНУ імені Лесі Українки здійснюється відповідно до Положення (URL: [file:///C:/Users/HP%20840/Downloads/2024_%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D0%B4%D1%83%D0%B0%D0%BB_%D0%BD%D1%83_%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%82%D1%83_%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/HP%20840/Downloads/2024_%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D0%B4%D1%83%D0%B0%D0%BB_%D0%BD%D1%83_%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%82%D1%83_%20(2).pdf)). Години, форма навчання та особливості організації освітнього процесу визначаються на семестр (поточний навчальний рік) та відображаються в індивідуальних графіках навчання здобувачів освіти та програмі навчання.

В процесі вивчення ОК під час проведення занять можуть використовуватись технології дистанційного навчання через мережу «Інтернет» в умовах карантинних обмежень, воєнного стану; навчання здобувачів освіти під час хвороби; участі у дистанційних олімпіадах, конкурсах; отриманні консультацій тощо (див. Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, URL: [file:///C:/Users/HP%20840/Downloads/%D0%9F%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%96-%D0%9F%D0%A0%D0%9E_%D0%94%D0%9D_2020%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/HP%20840/Downloads/%D0%9F%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%96-%D0%9F%D0%A0%D0%9E_%D0%94%D0%9D_2020%20(3).pdf)). Навчання осіб із особливими потребами передбачає залучення додаткових технологій дистанційного навчання під час здійснення всіх видів підготовки, включаючи професійно-практичну, з урахуванням особливостей розвитку здобувачів освіти. Під час організації освітнього процесу в Університеті технології дистанційного навчання можуть використовуватись при проведенні навчальних занять, контрольних заходів, а також при забезпеченні самостійної роботи.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у

неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач освіти досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як ВОК в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом ВОК. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ВОК, але довший термін, наприклад, не пізніше 01 грудня та 01 травня, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки: https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC._%D0%9B.%D0%A3._%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf).

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали. Здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з ВОК. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету (інституту). При цьому загальна кількість балів за поточну роботу не може перевищувати 100 балів.

Здобувачі вищої освіти можуть долучатися до оновлення змісту ОК шляхом подання пропозицій викладачу. Ел. адреса викладача для такої пропозиції: Maciuk.Zoriana@vnu.edu.ua

V. Підсумковий контроль

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснено під час *поточного контролю* за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента «Риторична майстерність спеціального педагога» в діапазоні від 0 до 100 балів. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100.

Орієнтовний перелік питань, котрі виносяться на залік:

1. Класичні канони риторики (інвенція, диспозиція, елокуція, меморія, акція).
2. Критичний аналіз їхньої трансформації та функціонального застосування в сучасному академічному письмі та усному науковому виступі.
3. Професійна риторика спеціального педагога-дослідника: обґрунтування Етосу, Пафосу та Логосу в комунікації про інклюзію.
4. Поняття «риторики толерантності» та її етичні вимоги.
5. Дискурс-аналіз наукового тексту.
6. Методологічні підходи до аналізу структури, логіки та мовних засобів дисертаційного дослідження (на прикладі автореферату чи наукової статті).
7. Комунікативні бар'єри та доступна мова (Plain Language).

8. Теоретичне обґрунтування принципів доступності мовлення при представленні складних наукових результатів широкій аудиторії (батькам, громадськості).
5. Теорія наукової аргументації.
6. Класифікація доказів (емпіричні, теоретичні, логічні) та їхня роль у забезпеченні валідності досліджень.
7. Методи виявлення логічних помилок (софізмів, паралогізмів) у професійній полеміці.
8. Риторична стратегія публічного захисту дисертації.
9. Етапи підготовки, моделювання *Акції* (виступу), техніка роботи з критичними запитаннями та опонентами.
10. Іміджева риторика (Етос).
11. Вплив вербальних та невербальних засобів на формування образу спеціального педагога-експерта та підвищення його професійної репутації.
12. Майстерність наукової презентації.
13. Синтез риторичних прийомів та візуальних засобів (слайдів) для забезпечення максимальної переконливості та запам'ятовуваності дослідницьких висновків.
9. Конфліктна риторика в інклюзивному середовищі.
10. Типологія комунікативних конфліктів (між фахівцями, між фахівцями та батьками) та психолінгвістичні механізми їхньої ескалації.
11. Технології фахової медіації.
12. Алгоритм ведення медіаційного діалогу.
13. Роль риторики парафразу та активного слухання як інструментів деескалації напруги.
14. Риторична стратегія переконання батьків.
15. Методи переведення емоційної позиції батьків до раціонально-конструктивної (від *Пафосу* до *Логосу*) у процесі консультивання.
16. Дискурс-аналіз медійного простору.
17. Критичний аналіз риторики ЗМІ та соціальних мереж щодо інклюзії та ООП.
18. Формування контр-риторики для протидії стигматизації.

VI. Шкала оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти під час аудиторних занять

Робота на практичному занятті комплексно оцінюється науково-педагогічним/педагогічним працівником, враховуючи такі критерії: правильність одержаних відповідей; повнота та логічність відповіді; наявність висновків та ілюстративних прикладів. Результат самостійної роботи здобувачів вищої освіти (завдання для самостійного опрацювання) оцінюються під час практичних занять із відповідної теми і є складовою частиною загальної кількості балів за практичне заняття. Оцінювання тем для самостійної роботи, які виносяться на самостійне опрацювання здобувачами освіти і не розглядаються під час аудиторних занять, контролюються під час підсумкового модульного контролю, підсумкового контролю.

Таблиця 4

Критерії оцінювання навчальних досягнень		Правильність отриманих відповідей/бали		Повнота та логічність відповіді/бали		Наявність висновків та ілюстративних прикладів/бали		Презентація (тощо) /бали	
Рівень навчальних	Відмінно/ 8 балів	глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних	3	в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, творчо, вільно,	2	наводить ілюстративні приклади. Робить самостійні, обґрунтовані,	2*/ 1**	презентація оформлена відповідно до вимог, включає всі обов'язкові елементи та	1**

	завдань, вільно та коректно послуговується науковою термінологією, дотримується академічної доброчесності		самостійно викладає навчальний матеріал, наводить логічні аргументи на підтвердження власних думок. Демонструє оригінальність підходу до вирішення проблем (створює нові ідеї, пропонує альтернативні шляхи розв'язання задач / вирішення проблем) тощо		лаконічні висновки, узагальнення		додаткову інформацію. Дотримано вимог академічної доброчесності	
Дуже добре/ 7-6 балів	розкриває основний зміст теоретичних питань та практичних завдань. Вільно та коректно послуговується науковою термінологією, дотримується академічної доброчесності	2,5	володіє навчальним матеріалом, наводить логічні аргументи на підтвердження власних думок. Демонструє традиційні підходи до вирішення проблем з елементами новизни тощо	2,5	наводить ілюстративні приклади. Робить самостійні, обґрунтовані висновки	1*/ 0,5**	презентація оформлена відповідно до вимог, включає всі обов'язкові елементи. Дотримано вимог академічної доброчесності. Дотримано вимог академічної доброчесності	0,5**
Добре/ 5 бали	висвітлює основний зміст теоретичних питань та практичних завдань, але при цьому допускаються неточності. Вільно та коректно послуговується науковою термінологією, дотримується академічної доброчесності	2	відтворює значну частину навчального матеріалу, виявляє достатні знання окремих положень. Аналізує та оцінює матеріал, але при висвітленні окремих питань не вистачає достатньої глибини та аргументації	1,5	наводить ілюстративні приклади. Робить самостійні висновки	1*/ 0,5**	презентація оформлена відповідно до вимог з незначними неточностями, включає всі обов'язкові елементи. Дотримано вимог академічної доброчесності	0,5**
Задовільно/ 4-3 бали	частково розкриває зміст	1,5	частково відтворює	1	не завжди, але може навести	1*/ 0,5**	презентація оформлена в	0,5**

		теоретичних питань та практичних завдань, є неточності. Є неточності під час вживання наукової термінології, дотримується академічної доброчесності		навчальний матеріал, виявляє задовільний рівень знань окремих положень. Розуміє матеріал, але при висвітленні окремих питань не вистачає достатньої глибини та аргументації		прикладі. Робить формальні висновки		довільній формі, структура презентації включає окремі обов'язкові елементи. Дотримано вимог академічної доброчесності	
Достатньо/ 2 бали		під час відповіді припускається фактичних помилок. Практичні завдання виконано, проте наявна значна кількість помилок і неточностей. Дотримується академічної доброчесності	1	має фрагментарні знання, здатний відтворити меншу частину навчального матеріалу, лише окремі чи елементи складових частин питання. Частково розуміє матеріал, під час його відтворення не вистачає достатньої глибини та аргументації	0,5	не завжди вдається сформулювати висновки. Як правило, вони носять формальний характер	0,5*/ 0,25**	презентація оформлена без дотримання вимог, відсутні декілька обов'язкових елементів	0,25**
Незадовільно/ 1-0 бали		здобувач вищої освіти не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не дотримується академічної доброчесності	0,25	здобувач освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити	0,25	висновки відсутні, здобувач вищої освіти не в змозі їх сформулювати	0,5*/ 0,25**	презентація відсутня або порушено вимоги академічної доброчесності	0,25**

* бал виставляється здобувачу освіти у ситуації, коли завдання практичного заняття не передбачають підготовку презентації з теми (тощо);

** бал виставляється здобувачу освіти у ситуації, коли завдання практичного заняття передбачають підготовку презентації з теми (тощо).

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Таблиця 6

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
-----------------------	----------------------------

90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література

1. Спіцин, О. В. (2022). *Академічна доброчесність та риторика наукового тексту: Методологічний посібник для здобувачів PhD*. Київ: Видавничий центр. (Фокус на етосі дослідника та аргументації).
2. Грицюк, Н. В., & Мельник, І. М. (2021). *Інклюзивний освітній простір: комунікативні стратегії взаємодії*. Львів: Нова культура. (Розділи про риторичну медіацію та парентальну комунікацію).
3. Олійник, В. А. (2020). *Професійна комунікація педагога в умовах сучасних викликів: Техніки впливу та переконання*. Харків: Діалектика.
4. Ваганов, О. О. (2023). *Конфліктологія та медіація в освітньому середовищі: Практичний посібник*. Київ: Освіта. (Розділи про риторичне пом'якшення та діалогові моделі).
5. Лазаренко, К. С. (2024). *Риторика наукового дискурсу: Підготовка та захист PhD-дослідження*. Дніпро: Інтерпрес.
6. Ковальчук, О. П. (2021). Риторичні маркери толерантності у мовленні спеціального педагога: дискурс-аналіз. *Збірник наукових праць: Спеціальна освіта*, 10(2), 55–69. (Аналіз етичної коректності мовлення).
7. Нечипоренко, Л. А. (2022). Роль невербальної комунікації у формуванні Етосу спеціального педагога в інклюзивній команді. *Вісник психології та педагогіки*, 15(1), 112–125. (Фокус на невербальних засобах).
8. Бондаренко, С. І., & Павленко, Т. В. (2020). Стратегії активного слухання як інструмент риторичного впливу в роботі з батьками дітей з РАС. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*, 38, 14–21.
9. Іванчук, Р. О. (2023). Аналіз логіко-риторичних помилок у науково-популярному дискурсі про інклюзію. *Філософські обрії*, 50(1), 89–101. (Критичний аналіз аргументації).
10. Поліщук, М. Г. (2024). Особливості риторики *рефреймінгу* в процесі фахової медіації. *Проблеми сучасної педагогіки та психології*, 12, 45–56. (Розділ про конфліктну риторичну).
11. Hall, K. (2020). *Rhetoric and the Inclusive Classroom: The Power of Language in Educational Equity*. Routledge. (Фокус на академічній та соціальній риторичній інклюзії).
12. Jones, S., & Miller, A. (2021). *Discourse Analysis in Special Education Research*. Sage Publications. (Методологія дискурс-аналізу, актуальна для Модуля 1 та ІНДЗ).
13. Voss, B. L. (2023). *Argumentation Theory for Scientists and Researchers: Presenting Your Ideas Convincingly*. Cambridge University Press. (Акцент на науковій аргументації та критиці).